

Forord

Vi har gleden av å presentere *Teater i perspektiv* i serien *Teaterforum*. Boka er rettet mot alle som har interesse for teaterhistorie, teori og analyse knyttet opp mot studier i fagfeltet, eller av rent personlig interesse.

I stedet for en tradisjonell kronologisk fremstilling av teaterhistoriske perioder og teorier, har vi i denne boka valgt å presentere *perspektiver på teater*. Dette er nyttig for å oppdage sammenhenger mellom teatrets historiske, samfunnsmessige og kunstneriske betydning i fortid og nåtid. Gjennom perspektiver på iscenesettelsen, fabelen, skuespilleren og rommet, ønsker vi å tilby en ramme for å forstå teatrets funksjon og egenart. Vi anser teori og praksis som gjensidig avhengige i arbeidet med – og utforskningen av – faget.

Boka er delt inn i fire hovedområder: *iscenesettelsen*, *fabelen*, *skuespilleren* og *rommet*. Iscenesettelsen har fått størst rom, fordi vi ser den som overordnet de andre delene.

Hvert hovedområde vinkles i fem perspektiver: *det hellige*, *det politiske*, *det borgerlig-realistiske*, *det teatrale* og *det kommersielle*. I arbeidet med teater i perspektiv utgjør også den analytiske tilnærmingen en viktig del i tillegg til perspektivforståelsen. Et verktøy for analyse av en teaterforestilling og dens bestanddeler, er presentert i siste kapittel.

Leserens egne erfaringer blir aktivisert gjennom ulike oppgaver og refleksjoner samlet under en felles overskrift; *refleksjon*. Vi anser refleksjon gjennom praktisk aktivitet like selvsagt som rent teoretisk refleksjon og ønsker på den måten å knytte teater i perspektiv også opp mot praksisfeltet.

For å tilfredsstillere behovet for en kronologisk oversikt, har vi laget en grafisk fremstilling av sentrale epoker og endringer i teaterhistorien som du finner bakerst: *nøkler til teaterhistorien*. Denne oversikten viser også sentrale krysningspunkter mellom det historisk-kronologiske og hovedområdene og perspektivene som blir presentert i boka. Hvert kapittel har en kort oppsummering markert med en nøkkel, for hver hoveddel er oppsummeringer markert med to nøkler. Spesifikke teoribeskrivelser er markert med farget, loddrett strek i marginen.

Boka dekker alle kompetansemål innenfor teaterhistorie, teori og analyse vg2 og vg3 i Programområdet Drama, og er utviklet i tråd med Kunnskapsløftet 2006. Forfatterne har dels skrevet egne kapitler, dels skrevet sammen, men står samlet bak innholdets helhet og refleksjoner. I prologen utdypes og begrunnes valg som er tatt i forhold til perspektiver og valgte eksempler.

Vi takker alle i drama og teatermiljøet som har gjort denne boka mulig og som har inspirert oss til å gå videre med nettopp denne vinklingen.

Siren Leirvåg, Rolf Eriksen og Solhild Linge, fagredaktør

Vi takker

Vi takker forfatterne for deres uoppslitelige engasjement, for deres verdifulle bidrag til nytenkning i faglig fremstilling og formidlingsperspektiv, og for at de ville skrive denne boka nettopp for oss.

Takk til alle som har bidratt med kritisk lesning og verdifulle innspill underveis.

En stor takk rettes også til fotografer, forlag, teatre og enkeltpersoner som sjenerøst har stilt fotografier og illustrasjoner fritt til vår disposisjon:

Sofia Andersson, Rune Andreassen, Fredrik Arf, Thomas Aurin, Baktruppen, Kyrre Bjørkås, Knut Bry, Micheline Beaulieu, Gisle Bjørneby, Hans Jørgen Brun, Den Nationale Scene, Det Norske Teatret, Eivind Elias, Frilansene, Grusomhetens Teater, Gyldendal Norsk Forlag, Are V. Hauf, Marius E. Hauge, Helge Hanssen, Arild Hinna, Hordaland teater, Kent Hägglund, Nora Ibsen, Jo Strømgren Kompani, Øystein Klakegg, Tone Cronblad Krosshus, Kulturspeilet, Kunsthøgskolen i Oslo, Lesley Leslie-Spinks, Gianfranco Mantegna, William Mikkelsen, Nationalteatret, Karl Henrik Nymo, Jon Nygaard, Odin Teatret, Rimini Apparat, Rogaland Teater, Lise Helen Skrede, Michael Taylor, The Living Theatre, Samantha Ward, Transiteatret-Bergen, Vegar Valde, Volksbühne og Robert Wilson.

Vi takker også vår uunnværlige grafiske designer, Junn Paasche-Aasen for kritiske og kreative vurderinger underveis.

Landslaget Drama i skolen og Thalia Publishing
Oslo, august 2009